

- Washing with water from a boiler or solar panel heater
- Use of soap on Shabbat; Use of soap from animal fat

חימום ע"י בוילר ביו"ט

א. שו"ת שבט הלוי חלק א סימן צד

והנלענ"ד דגם המקילים בגג רותח מודים בדוד שמש דאסור, כיון דמעיקרא נעשה לחמם ושכיח הרבה יותר מגג רותח וכיו"ב. ומה שכתב דהכל יודעים דמעשה חמה היא, על זה אנו דנין, דהגזירה [היא כיון] דלא ידעו לחלק בזה.

שימוש בסבון בשבת

ב. משנה ברורה סימן שכו ס"ק ל

והוי נולד - ודמי לריסוק שלג וברד... ועיין במ"א שכתב בשם ש"ג שיש מתירין בזה דס"ל דמה שאסרו חז"ל לרסק שלג וברד הוא משום גזירת סחית פירות **העומדין למשקין**, שאף השלג וברד למימיהם הם עומדים, וא"כ בורית ושאר חלב שאינם עומדים למשקין מותר לכתחלה. ועיין בספר תפארת ישראל שכתב דבבורית שלנו שהיא רכה לכו"ע אסור משום **ממחק**, וכעין מה דאיתא לענין שעוה בסימן שי"ד סי"א ע"ש. וכן מצאתי בספר דברי מנחם... דהוא ממרח וממחק והוא אב מלאכה ופסיק רישא וכו' והוא פשוט ויש להזהיר העם ע"ז מאד עכ"ל. ולבד כ"ז משמע ברש"י דף נ' ע"ב דבורית **משיר השער** וכ"כ הר"ן, וכן הוא מנהג כל ישראל להחמיר בזה:

ג. שו"ת ציץ אליעזר חלק ח סימן טו - קונ' משיבת נפש פרק יד:

ואגב אזכיר מה שראיתי עוד בספר מעט מים שם. דבחלק הנקרא שארית הפליטה סי' ג' נשאל במי שנדבק זפת בידו מע"ש או בשבת ורוצה לגוררו ולשפשפו בסכין ובידו וליתול ידיו לסעודה, אי אריך למיעבד הכי, אי איכא משום ממרח בשבת ואסור.

ומראש השיב דלכאורה יש לאסור לשפשף משום ממרח, כדפוסק הרמב"ם בפ"א מה' שבת ה"ו דהממרח רטיה כל שהוא או שעוה או זפת וכיוצא בהן מדברים המתרחין עד שיחליק פניהם חייב משום מוחק. אך לאחר מיכן צידד להתיר בנידונו מכח ג' טעמים:

- (א) ממה שמצינו באו"ח סי' ש"ב ס"ח דבגורר בסכין או בציפורן הוי ממחק ואילו בסעי' י"א במי שנתלככה ידו בטיט פוסק דמקנחה בזנב הסוס וכו' ולא כ' דאיכא משום ממחק, משמע מזה **דלא שייך ממחק אלא בכלי** כגון מנעל דמחליקו והוא שוה לו למלאכתו ואין זה שייך ביד האדם.

- (ב) דבשו"ע שיד:יא מפורש בשורש הדין הטעם דהמירוהו היינו שמדבקו בדופני החבית שלא יצא היין לחוץ, ונמצא **דלא שייך מירוהו אלא כשממרחו ומדבקו לאיזה דבר ומחליקו כדי שיהא ראוי למלאכתו**, ובנ"ד כונתו להסיר הטינוף מעל ידו ואינו מחליקו כדי לדבקו לאיזה דבר, ובס"י שכ"ח:ח-כה-כו גבי רטייה דלא יקנח מפני שהוא ממרח ג"כ כונתו להחליקו כדי שיועיל למכה.
- (ג) בש"ס שבת ד' ע"ג ע"א וד' ע"ה ע"ב מבואר דממרח היא תולדה דממחק ומבואר ברש"י שם דממחק היה במשכן בעורות שהיו מגררין את השער ומחליקין ומשוין העור, וזה **אין שייך ביד האדם שיחליק וישוה בעורו**, ובדומה למ"ש המג"א סוס"י ש"כ גבי צביעה דבצובע פניו וידיו ליכא למיחש לצביעה דאין צביעה אלא בדבר שדרכו לצבוע וכו' עיין שם.

והנה גם בזה יש להעיר על נימוקי הא' והג' של הספר, דאי משום כך אין בהם בכדי להתיר, משום דנהי דנאמר דאין משום ממחק עבור הידים שנחלקים עי"כ, אבל הרי עדיין ישנו בכאן איסור ממחק משום **מירוהו עצם הזפת** בדרך הסרתם מעל ידיו, וכדפוסק הרמב"ם דהממרח זפת כל שהוא חייב משום ממחק. ואף על גב דהוא דבר שאינו מתכוין אבל הוא זה פסיק רישא. אבל משום הנימוק הב' שפיר יש להתיר, כי אינו מחליקו לדבקו לשום דבר וכוונתו רק להסיר הטינוף מעל ידיו, ולכן אין בכל כגון דא משום ממחק.

[ויעיין בספר מלאי אבן (קלאצקין) סי' כ"ב שכתב להתיר לרופא לנקות את ידיו בשבת אחרי הטיפול בחולה בסממנים בהיות שכל הרחיצה כדי לסלק מעליו **המיקרובים** ובהסתמך על האמור בס"י שכ"ו סעי' י' ובפרט דאלא"ה איכא למיחש לסכנתא...].

ד. משנה ברורה סימן שכ ס"ק לד

ויש מתירין אפילו לרסק [שלג וברד] בידיים לתוך הכוס, והטעם דכיון שנתערב במה שבתוך הכוס ואינו בעין לא גזרו ביה כלל:

שימוש בסבון של חלב

ה. יומא עו:

רחיצה מנא לך? אמר רב זוטרא ברבי טוביה, אמר קרא "ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו. (תהילים קט:יח)"

ו. רמ"א, שו"ע יורה דעה קנה:ג

י"א דכל איסורי הנאה מדרבנן מותר להתרפאות בהן אפילו חולה שאין בו סכנה. ואפ"י יין נסך, בזמן הזה, מותר להתרפאות בו ולעשות ממנו מרחץ אף על פי שהוא כדרך הנאתו, ובלבד שלא יאכל וישתה האיסור, הואיל ואין בו סכנה.

ז. ביאור הגר"א יורה דעה סימן קנה ס"ק יז

הרשב"א אוסר... דאמרינן סיכה כשתיה וכ"ש רחיצה. ולא אמרינן דמותר באיסורי הנאה מדרבנן אלא הנאה, אבל שתיה לא. ואף על גב ד"סיכה כשתיה" אינו אלא מדרבנן ואסמכתא בעלמא... מ"מ אסור דאשכחן דאחמירו בו אפילו באיסור דרבנן... אבל הרב התיר מטעם הנ"ל כשיטתו דסתם יינם בזה"ז מותר בהנאה בלא"ה, ורחיצה מ"מ אינה שתיה ממש וז"ש "ובלבד כו" וכו"ל: